

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iudicivm De Articvlis Confessionis Fidei Anno M. D. XXX.
Caesar. M. Augustæ exhibitis, quatenus scilicet à
Catholicis admittendi sint aut reiiciendi**

Hoffmeister, Johann

Coloniæ, 1559

VD16 ZV 17723

De Votis Monasticis, Delectu ciboru[m], &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34289

ARTICVLVS XXIII.

Quæ hic desiderantur, quoniam apud alios Catholicos Doctores fusius & doctius tractata sunt, adijcere nolui. Hæc mihi & simplicioribus cecini, fidei meæ super negotio Misæ ratione reddidi, hoc est, quod volui, Dei gratia expediui: Argutias & sophisticas sirophas, siue adsequor siue min⁹ nihili facio; si adsequor, eludo: si non adsequor, tanquam suspectas fugio. Neque enim, quia Ioannes non videt cuneum quonodum aduersariorū explicet, ideo Ecclesia erroris conuicta est. Ecclesia siquidē non innititur eruditioni meæ, sed ego innitor Ecclesiæ. Nemo repete fit summ⁹, & quod hodie nescio, si Deo visum fuerit, cras aperiet: sed cohibebo tandem cursum hic, & ad votorum tractationem me conferam.

DE MONACHORVM votis, & delectu ciborum Articulus, XXV.

Quid

ARTICVLVS XXV.

QUID de votis Monachorum apud nos doceatur, melius intelliget si quis meminerit qualis status fuerit monasteriorum, quã multa in ipsis monasteriis quotidie fiebant: Augustini tẽpore erant libera collegia, postea corrupta disciplina, vbique addita sunt vota, vt tanquã excogitato carcere, disciplina restitueretur. Additæ sunt paulatim supra vota, alię multæ obseruationes. Et hæc vincula ante iustam ætatẽ, contra Canones, multis iniecta sunt, &c.

F. Ioan. Hoff.

Quoniam alium habet ordinem Apologia Confessionis quã ipsa confessio, cogimur ex vna fidelia, q̄ dicitur, duos dealbare parietes, hoc est, sub vnius articuli tractatu, varia nec tamen diuersi generis tractare argumenta. In Apologia enim Missæ Sacrificio

Q 5

sub-

ARTICVLVS XXV.

subiungitur votorum ratio: at in ipso confessionis libello, subsequitur Missam Confessionis & delectus ciborum tractatio. Quid igitur restat, nisi vt priora quàm paucissimis fieri poterit absoluaamus? De confessione Sacramentali supra articulo.ii. non nihil diximus: nec abs re, vt qui aduersarios nostros, in hoc quidem negotio, nihil minus quàm aduersarios vidimus. Nā si apud hos confessio non est abolita, si solent corpus Domini, non nisi exploratis antea & absolutis porrigere: si docetur apud ipsos populus diligentissimè de fide absolutionis: si admonetur vt plurimifaciat absolutionem: si ornatur apud eosdem potestas clauium, si tandè de confessione docent, quod omniū delictorū eumeratio nō sit necessaria, iuxta illud: Delicta quis intelligit: si, inquā, ista ita se habēt (sic enim magnificè pollicentur) non habent nos aduersantes: immò quod docent, si non nobis verborū lenocinijs imponunt, vtrisque amplectimur brachijs. Porrò partes illas confessionis fingunt à nobis & à nostris esse neglectas: quo autè candore, ipsi viderint. Si enim illa quæ bene dicunt hoc loci, ex nostrorum siue priscorum siue scholastic

ARTICVLVS XXV.

Iasticorum monumentis non sunt suffurati, vnde collegerunt? quo doctore tā benè sapere incoeperunt? Caueat, obsecro, suos occultare magistros, ne Æsopicum tandem nobis repræsentare cogantur graculum. Sed quid opus fuerat hæc admonere, quum Apologia ipsa adnotarit quàm piè fenserint Decretarij, vt ita loquar. Si pium est quod Chrystostomi nomine produci- tur: si Glosa de pœnitentia Dist. 5. digna visa est quæ Apologiæ infereretur, qua fronte dicunt Aduersarij ea nostris fuisse incognita, quæ illi tanquam nunquam cogitata vel visa iam ostentant? Iam quod confitendi rationem attinet suprâ articulo suo excussum est, proram itaque nostram iam aliò dirigat cælestis noster Nauclerus.

Ad ieiunium & delectū ciborū deuenim⁹: & hic quum Iuris positiui sit, & suprâ arti. 15. de traditionib⁹ humanis, satis p̄ re disputatum sit, vno quasi fasciculo rem cōplectemur. Ex cōfessis est, apud Patres vtriusq; Testamenti semper aliquem fuisse ciborum delectum, hoc quod vtriusque Testamenti scripturæ luce meridiana clariùs demonstrant. Iam delectus ille
post

ARTICVLVS XXV.

post Apostolorum tempora seruatus quidem est, sed nec ab omnibus, nec vbiq; pariformiter, quemadmodum Philippus non ineptè ex Ireneo citat in Confessione, Dissonantia ieiunij, fidei consonantiã non soluit. Et ante enatum Lutheranismũ in hijs summa tranquillitas fuit. Esto sanè traditiones huiusmodi humanas, forte supra meritum à nostris fuisse decãtatas, fac non nihil superstitionis illis, fuisse admixtum: remedium itaq; quærendum fuerat, quod morbo intolerabilius non esset. Habemus certè in eiusmodi rebus, quod mutuum condonemus. Superstitioni nostræ, vestra effrenis licetia nunquàm bene medicabitur. Est modus in rebus, ait ille. Traditiones Ecclesiasticæ non habent, vnde meritò accusari possint: sed quoniã ab illo fonte plus æquo discessum est, religio in superstitionem abiit. Da mihi hominem qui delectum ciborum iuxta Ecclesię præscriptum obseruat, & videbis ab eo nihil culpa dignum fieri. Nam qui carniũ esu certis ac statis diebus interdixerunt, non ita instituerunt, vt interim nos piscibus, vel alia obsoniorum specie saginaremus: quod autem ita sit, deploramus, non comendamus.

ARTICVLVS XXV.

mendamus. Veterum ieiunandi ratio, v^t Bucerus ait, fuit nequaquā semel duntaxat in die cibum sumere & cibum pisculentū: sed semel omnes abdicare delicias, & lutum quēdam, ac corporis castigationem, atque ad afflictionem suscipere. Hæc ille. Consequitur ergo, eum tandem verè traditionem Ecclesię obseruare, qui non solum carnibus abstinet, sed qui sibi omnib⁹ delicijs interdicit: qui porrò non minuunt, sed potiùs mutāt delicias esculentorum, non obseruant Ecclesię traditionem, sed malignij suggestionem. Sed propiùs ad rem. An Ecclesia potestatem habeat condendi huiusmodi leges, forsitan potior quæstio est huius disputationis. Atqui nō est dubium quin habeat potestatem qua vti debet ad ædificationē, & non ad destructionem. Iam quis non videt ea quæ in gloriam Dei, & bonum proximi instituuntur ad ædificationem facere? Certè in gloriam Dei facit, si homines idēd à cibis quibusdam abstinent, quò habiliores & aptiores sint ad cultum Dei, ad preces, & ad alia id genus pietatis exercitia. Proximo porrò incōmodare non potest, vt cuius animæ pariter & corpori, ordinatione huiusmodi

iusmodi

ARTICVLVS XXV.

iusmodi prouidetur & consulitur. Sed ad-
 uerſarij cōstringuntur laqueis cōſciētiarū,
 quæ ob neglectas traditiones humanas,
 quaſi in deſperationem ſcilicet abeūt. Bo-
 na verba quæſo. Quiſquis Eccleſiæ tradi-
 tiones temere præuaricatus fuerit, aut illis
 contumaciter reſponſauerit, illum, non eſt
 dubium, grauiter peccare. Qui vos ſper-
 nit, me ſpernit, ait Chriſtus: ſed hac de re
 in ſuperioribus. Porro reſpondebunt Ad-
 uerſarij ſe non morari delectū ciborū, ſed
 impias opiniones circa illum conceptas.
 Quas tandem? Quòd traditiones humane,
 inquit Philip. ſint opera vtilia ad prome-
 rendam remiſſionem culpæ & pœne. Hęc
 nimirum illa Helena. Reſpondemus ſim-
 pliciter, Carnis mortificationem, ſiue hoc
 vel cum delectu ciborum, vel citra delectū
 fiat, ad genus bonorum operum pertinere
 certiffimū eſt: quātum verò valeant bona
 opa ad remiſſam peccatorū impetrādā Ar-
 ticulo 6. auditū eſt. Itē in articu. 12. de pœ-
 nitētia & ſatiſfactione. Aliā adferunt im-
 piā opinionē, quā nobis acceptū ferūt, ſci-
 licet quod mandata hominum prætuleri-
 m⁹ præceptis Chriſti. Si alicui perſuaſum
 fuit traditiones Eccleſiæ præferendas eſſe
 Chri-

ARTICVLVS XXV.

Christi præceptis, impia opinio fuit. Hæc autem quoniam facillimè piorum cordibus eximi potest, inducatur pia persuasio, reponantur omnia suo loco, ac redigantur omnia in suas classes, & querelæ illæ non habebunt amplius locum. Adducunt aduersarij multa scripturæ testimonia, quæ paucissimis expèdamus: probare verò per illa volunt, vt mihi viderur, traditiones illas non esse cultus necessarios, neq; per illas quèquã iustificari &c. Accipe respõsum nostrũ. Quã necessariae sint traditiones illæ, in superioribus auditum est Articuli. 15. vt superuacaneũ sit repetere. Iustificationis negotium articulus. 4. habuit. Quid igitur necesse fuerat toties repetere eadẽ? Cardo rei in hoc vertitur, non quid iustificandum, sed quid iustificatum facere oporteat. Ergo ad scripturas ab aduersarijs adductas facilis est responsio. Quòd Chr̃s excusarit suos discipulos, q̃ nō obseruarāt traditionẽ seniorũ de lauãdis manibus, nihil cõtra nos facit. Aliud enim est traditiones Iudæorũ negligere maiorib⁹ & vtiliorib⁹ impeditũ: & aliud est traditiones Ecclesiæ cõtēnere, sola libidine præuaricã di cõmotũ. Secũdò, Omne quod intrat in os nō
coin-

ARTICVLVS XXV.

coinquinat hominem. Accipimus. Tolle
 quibus homo inquinatur, & traditiones
 Ecclesię firmissimę stabunt. Non refert qđ
 veledas, vel quo abstineas: sed plurimum
 refert, crede mihi, quo animo edas vel ab-
 stineas. Finis enim quò referuntur ea que
 facimus, id est, propter quem facimus qđ-
 quid facimus, si non solum inculpabilis,
 sed etiam laudabilis fuerit, tum demum
 etiã facta nostra laude aliqua digna sunt,
 ait Augustinus de moribus Manichæorũ
 lib. 2. cap. 13. Et alibi dicit quod Apostolus
 illos designat ad Thimotheũ, qui nõ pro-
 pterea abstinere à cibis talibus, vt aut con-
 cupiscentiam suam refrenent, aut infirmi-
 tatiparcent alterius, sed quia ipsas carnes
 immundas putant, & earum creatorẽ De-
 um esse negant. Locus est contra Adiman-
 tum cap. 14. Tertio, Regnum Dei, inquit
 unt, non est esca & potus. Agnoscimus
 Pauli verba: tu audi verum illorũ sensum.
 Si regnum Dei nec esca est nec potus, & si
 esca nos non cõmẽdat Deo, vos secundum
 eundem Apostolum videte, ne forte hæc
 licentia vestra, offendiculum fiat infirmis.
 Vos certè hætenus pro carnibus tanquã
 pro aris & focis digladiamini: & maiori
 studio

ARTICVLVS XXV.

studio auditur Lutherus omnibus liberū
faciens vescendi quibuslibet, quàm Pau-
lus admonens, ne quod scandalum demus
infirmis. Hic ergo tempestiuè videndum,
ne Claudus, quod dicitur, loripedem vili-
pendat. Nos, sicut à vobis accusamur, pie-
tatis summam posuimus in abstinentiam
carnis: sed illam vos posuistis in pestilen-
tissimam voracitatem. At non vultis vt
hæc concionatoribus vestris obijciamus,
sed voluptarijs quibusdam. Hoc idem que
ius, & à vobis postulamus, vt cum malis
non velitis condemnare bonos. Cætera
scripturæ loca à vobis producta, in Pseu-
dopphetas Iudæorum ei aculata sunt, vt
non possint in Ecclesiæ proceres torqueri:
quoniam non est par ratio traditionū Ec-
clesiæ & Synagogæ, qua de re D. Augusti.
contra Faustum Manicheum copiosiss. cū
quo, si lubet, Aduersarij expostulēt. Quod
enim Faustus Augustino, hoc illi nobis ob-
ijciunt. Christiani, non hæretici, inquit
Augustinus, sed Catholici edomandi cor-
poris causa, propter animā in orationibus
amplius humiliandam, non quod illa im-
munda esse credant, non solum à carnib⁹,
verumetiam à quibusdam terræ fructibus

R

absti-

ARTICVLVS XXV.

abstinent, vel semper, sicut pauci: vel certis diebus atq; temporibus, sicut p̄ Quadragesimam ferè omnes. Hastenº ille cõt. Faustum lib. 29. cap. 5. Quid hic cū manichæis cõmune habent Aduersarij? dicent, Nihil: quoniam q̄ Auguf. docet edomandã esse carnem, etiam ipsi Aduer. docet, & in Confess. & in Apolog. Subijciam aut̄ Fausti obiectiones, tu quos nobis referant audi, & iudica dextrè. Faustus inquit aduersus Catholicos. Vos nõ solùm abstineteris, sed etiam gloriã captatis exinde: & eò acceptiores vos creditis Christo, quò eritis abstinentiores à cibis. Hæc ille. Et Iouinianus hæreticus apud. D. Hiero. Christianis insultando, inquit: De ciborum sibi placet abstinentia, quasi nõ & superstitione gentiliū Cossam matris Deũ obseruet & Isis. Sed sinamus hæc quæ ad irritandos forte magis quàm ad placandos Aduersarios facere videntur. Compendio dicam quod res est. Ecclesiæ traditio in hoc nimirũ instituta est vt profit Ecclesiæ filijs: ex occasione porrò huius traditionis succreuit (Ecclesiæ pastoribus altum s. stertentibus) superstitione & abusu inuidiosa propago: huic successit mixta & effrenis licentia

Apud Augustinum
cõt. Faust.
lib. 30. c. 2.

Lib. 2.

ARTICVLVS XXV.

licentia eorum hominum, qui tanquàm irritati hostes, traditioni potiùs sanctæ quàm abusus bellum mouere. Iam ergo bonorum Præsulum fuerit dispicere, an decen-
tius sit totam arborem radicitus euellere, an ne pestilentes ramos amputare. Omnia certè sic instituenda sunt, vt ædificetur Ecclesia, non destruat. Hoc autem seculum videtur potiùs indigere freno, quàm calcaribus. Et quoniam iuxta quod ille verè dixit, licentia omnes sumus deteriores, præstat lasciuiorum cohibere libidinem, quàm obedientibus & pietimidis, donare libertatem. Non video quomodo persuasurus sit perpetuam vitæ abstinentiam ei, qui cogi non potest, vt vel certis adeoque paucis aliquot diebus, virum bonum præstet. Et hæc quidem mea sententia est.

Iam tandem ad votorum rationem deuenimus. Quo igitur exordio vtar? In hoc, opinor, consentimus omnes, vota omnibus omnium hominum generibus in vfu fuisse, ante legem, sub lege, sub Euangelio, & post Christi in cælos assumptione vsq; ad nostram ætatē: votorum aut quædam esse tēporaria, quædā verò per-

R z petuas

ARTICVLVS XXV.

petua, quæ rescindi non liceat. Sed nolimus omnem omnium votorum rationē expendere, quum Aduersarij tantum hic rixentur de votis Monasticis, monachos nescio cuius non impietatis insimulantes. Nos porrò non descendimus ideo in arenam, vt cum aliquo digladiemur atrocius, nec eius sumus animi, vt lubeat talionem reddere ijs, qui nigerrimo carbone monachorum institutum notare animum induxerunt: sed propositum nostrum est, Ecclesiæ consuetudinem priscorum Patrum testimonijs, ab Aduersariorum defendere calumnijs. Et (vt candorem nostrum ipsi Aduer. videât) ingenuè fatemur monachos merces suas plus satis laudasse, multos incautos in Nassam illexisse, superstitionibus & hypocrisi operâ dedisse, à prima ipsorum institutione plurimum declinasse, votum paupertatis, castitatis & obedientiæ vix nominè tenus retinuisse. Quis enim hæc negabit? Abusus autem sunt, nō institutum ipsum. At nos in hoc sumus, non vt aliquo fuce excusemus abusus, sed vt vindicemus bonum votorum vsum, & defendamus hæc votorū rationē à multis seculis, nec impiè, in Ecclesia Catholica obti-

ARTICVLVS XXV.

obtinuisse. Quis enim non amaret monachum, qui verè & ex animo cælebs viueret, qui humilis obediret Præfidi, qui vanas & fluxas huius mundi nō magnifaceret diuitias? Sed hinc illæ lachrimæ, quòd cælibatum, paupertatem & obedientiam professi, viuunt impuris, diuitijs auariss. inhiant, & omnis iugi sunt impatientes. Ergo bonos opinor amabunt Monachos: Ventribus autem faceffent negotium. Reformetur ergo monasteria, & monachi sui admoneantur officij, & nulla erit dissensio. At meminerint Aduersarij non solos monachos esse in causa, quòd omnia huius instituti sunt turbata, sed etiã Primates nostros, Nobiles, Reges, Imperatores, qui sola auaritia, aut alia eius generis ratione moti, pueros suos in monasteria intrudere solent. Exempla notiora sunt quàm velim. Quòd si perrexerint Aduersarij porò damnare votorum rationē, re ipsa declarabunt, se planè contemnere Patres, qui illorum quàm honorificentissimè meminerunt. De cælibatu in superioribus dictum est, vbi egimus de coniugio Sacerdotum. Votorum autem rationem ex vestris Lutherus, & Melanchthon & alij non semel

ARTICVLVS XXV.

tractarunt. Id ipsum & nostri fecerunt, maxime Eckius, Dittenbergius, Saengerus, & alij, vt non sit necesse sæpius tractata retractare. Certè abunde nobis suppeditant exempla, ad comprobanda vota, nunquàm satis laudata Patrum monumenta. Audiamus obsecro. D. Augustinũ. Quod cuiquam antequàm vouisset licebat, cum id se nunquàm facturum vouerit, non licebit: si tamen id vouerit, quod vouendum fuit, sicut est perpetua virginitas, vel continentia post experta connubia, solutis à vinculo coniugali. Hacten⁹ ille ad Pollen. lib. 1. ca. 24. vbi etiã expresse locũ illũ Pauli de iunioribus viduis, pro votis allegat. Docet itaque Diuus Augustinus, vota illa esse seruanda quæ vouere licebat: Castitatis porro eiusmodi votum esse. Et ne quis existimet vota hæc vel huiusmodi impossibilia esse, scribit libro 2. ad eũdẽ Pollen. cap. 19. Nõ eosterreat sarcina conscientie: leuis erit, si Christi erit: Christi erit, si fides aderit, quæ impetrat à iubente quod iusserit. Non eos frangat, quòd videtur eorũ continetia necessitatis esse, nõ voluntatis: quia & illi qui eam voluntate elegerunt, fecerunt eam necessitatis. Et hæc quidem ille

ille

ARTICVLVS XXV.

ille. Ab Augustini sententia non abhorret quod scriptum reliquit. Qui vult capax esse verbi, inquit, quod de castitate proditum est, petat credens dicenti, & accipiat, non dubitans de illo quod dictum est, Omnis qui perit accipit. Et non ita multò post, Datum est aut omnib⁹ qui huiusmodi gladium sibi petunt ex Deo, &c. Ex his ergo iam patet votorum vsus, veteris Ecclesiæ Patribus, non fuisse incognitum. Et certè plus me mouet vnica sententia patris alicuius patris, quàm vniversa Apologia Battologia. Scribit Philip. Melancthon, Bernhardù, Franciscum, & alios S. viros, votorum illorum ratione fuisse vsos propter utilitatem corporalem, vt expeditiores essent ad docendum, & ad alia pia officia, non quòd opera ipsa per se sint cultus qui iustificet, aut mereantur vitam æternam, &c. Tu porrò audi quo nomine D. Augustin⁹ votum continentiaë suis auditoribus reddiderit cõmẽdabile. Præsumite, inquit, fidite, roboramini, permaneteq; vouetis & redditis Domino Deo vestro vota perpetuæ continentiaë, non propter prælens seculum, sed propter Regnum cælorum. Eiusdem sententiaë est D.

R 4

Ambro.

ARTICVLVS XXV.

Ambrosius inquit, Qui vxorem ducit, utiq; non peccat, quia quod concessum est facit. Si verò contempserit, meritum sibi collocat & coronam. Obseruandum & hoc quod D. Augustinus de peccatorum meritis & remissione dicit lib. 3. cap. 7. Iouinianus Sãctimonialibus, etiam ætate prouectioribus nuptias persuasisse dicitur, nõ illiciendo quò earum aliquam ducere vellet vxorem: sed disputãdo virgines sanctimonio dicatas, nihil amplius fidelibus cõiugatis apud Deum habere meritorum. Hęc Augustinus ad verbum, vnde facillimè dignoscitur, quantum absit Lutherus à Iouiniano: dignoscitur etiã quid Augustinus de meritis eorum sentiat, qui Deo vota perpetuæ continentię ex animo persoluunt. Possem & aliorum Patrum testimonia pro hac sentetia roboranda adducere, sed pijs hęc quæ adducta sunt, proculdubio suffecerint. Quæ hic desiderantur Articuli. 23. de Sacerdotum videlicet cõiugio videãtur. Nouimus Patres, maximè verò Augustini, & Hieronymum non bene audire ab Aduersarijs ob plurimam continentię commédationem; sed nihil moramur illorũ sinistra iudicia. Si obiecerit Patribus
scriptu.

ARTICVLVS XXV.

scripturæ testimonia: dicemus & hæc illis non fuisse incognita, nec contempta, neq; defuisse Patribus iudicium, & dexterius opinor, quàm nasutulis illis. Persuasum tibi habe hoc Faustum, Iouinianū, & alios eiusdem farinae homines non frigidè, bonis Patribus scripturæ testimonia obiecisse: eius siquidem gustum ex Patrum monumentis haurire licebit. Iam qua ratione libuisset Patribus manifestam impietatem (si modò talis est votorum ratio) contra manifestum Dei verbum ppugnare? Nostros forsitan iam incusabunt impietatis, hypocrisis, superstitionis, vel auaritiæ, adde etiam inscitia: an porro hæc in priscos Patres meritò torqueri possint, ipsi viderint Aduersarij. Mihi videor aliquàto tutius cū illis piè errare, vt ita loquar, quàm cū Aduersarijs quicquid temerè affirmare. Obijciunt Aduersarij scripturas: at harum sensum ex Patrum monumentis, hoc est, ex Ecclesiæ posterioribus membris accipio. Vocant Aduersa prohibitionem coniugij doctrinam demoniorum, Pauli si Dijs placet, autoritate moti. Ad hoc respondet Augustinus, Ille prohibet, qui hoc malū esse dicit: non quod huic bono, aliud melius anteponit. Melior autē est

ARTICVLVS XXV.

continentia ab omni concubitu, quàm vel ipse Matrimonialis cōcubitus, qui fit, cau-
lagignendi. Obijciunt aduersa. virgo, si nupserit, non peccat. Respondeat Chry-
sosto. & post hunc Theophilaetus. Virgo Deo dicata, si nupserit, delinquit haud du-
biè plurimum: utpote quæ Christo Spon-
so, superinduxerit adulterum. Obij-
ciunt Aduersa. Melius est, nubere quàm vri: respon. Ambro. Hoc dictum ad non pollicita pertinet, ad nondum velatam. Cæterum quæ se spondit Christo, & sanctum velamen accepit, iam nupsit, iam immortali iuncta est viro. Et iam si voluerit nubere communi lege coniugij, adulterium perpetrat, ancilla mortis efficitur. Hæc ad virginem lapsam, cap. 5. Nam, ut inquit Nazian. coniugium hoc longè præstantius est quàm corruptibile. Obijciunt Aduer. Non omnibus datum ut continenter viuere queant. Responsum est iam olim ab Origine, & Augustino, sicut supra auditum est. Et his per omnia subscribit G. Nazianzenus oratio: 30. Obijciunt rursus aduersarij, Episcopus sit vnus vxoris vir. Respondet Chrysostronus non ea ratione dictum, quod nunc id in
Eccle-

go sponsata
viro:

ARTICVLVS XXV.

Ecclesia obseruetur. Oportet enim, inqt,
omni prorsus castitate Sacerdotem orna-
tum esse. Hæc ille de patientia Iob. Hom.
2. Vides quo loco habeamus Scripturas
Canonicas: vides vnde illarum à nobis pe-
tatur interpretatio. Canonem D. Augusti-
ni sequimur qui sic habet, In scripturis in-
terpretandis, etsi multa dici possint quæ
improbanda non sunt, tamen in his eligē-
dum & intelligendū quod omnis vel penè
omnis frequētat Ecclesia. Hæc ille Episto-
la 59. Vides deniq; , vt progrediamur tan-
dē, nihil ab aduersarijs nobis obijci, quod
à priscis patribus non sit auditum, & so-
lutum. Nemo itaq; mihi vitio vertat, quod
patrum insequens vestigia, Aduersariorū
castra contempserim. Certè D. Augusti-
nus consulit Patres quærendos, vt scriptu-
ras in speciem pugnantes, cōcordent, &c.
Quod de voto castitatis hæten⁹ dictū est,
ad reliqua duo repetitū volumus. Volun-
taria paupertas, & humilis Obediētia, ne-
mini vitio dari debet. Voti volūtariæ pau-
ptatis meminit D. vrbano⁹ pōt. Max. Epist. vide Augu-
dererū cōmuniōe. Et Apologię architect⁹, stinum in
inqt. Neq; vero accusam⁹ oēs (monachos) Psal. 99.
Arbitramur empasim aliq̄s viros bonos in

Mona-

ARTICVLVS XXV.

Apologia.

monasterijs esse, qui de humanis cultibus moderatè sentiunt, nec probant sæuitiam quam exercent hypocrite apud ipsos, &c. Hęc ille. Igitur nō accusabūt eos, qui sunt quod audire volūt. Sed conqueruntur rursus Aduersa. dicētes omnia apud monachos esse plena simulationis, paupertatem iactant in summa copia rerum: obedientiam iactant, cum nullum genus hominum libertatem habeat maiorem quàm monachi: de cœlibatu non libet dicere quàm purus sit, &c. Accipe, bone Philippe, responsionem nostram simplicem, & ni fallor, non impiam. In hoc vtrisque iam insumitur labor, non vt quid factum sit traducatur solūm, sed vt huic morbo remedium quærat. Vos, opinor, non omnia quæ à vestris vel facta vel scripta sunt excusare tentabitis, sed potiùs quid faciendum, scribendum uē sit in posterum præscribere curabitis. Multum profectò differt Confessionis vestræ libellus ab alijs scriptis pridem à vobis emissis. Hoc ipsum & de nostris tibi persuadeas velim. Disputandū igitur est quō institutū illud, aut viuēdi genus monachorū, quod p se malū nō est, repurgari possit. Displicet tibi hypocritis

ARTICVLVS XXV.

pocrisis & simulatio pietatis, circumspici-
 endum quomodo in horū locum vera pi-
 etas statuatur. Iactant, inquis, paupertatē
 in summa copia rerum: at hoc simpliciter
 malum non est, si hoc eo videlicet fiat ani-
 mo, quo Dauid opulentissimus dicebat se
 peregrinum, egenū & pauperē, &c. Hic e-
 nim mihi verē pauper est, non qui vel pau-
 ca vel plura possidet, sed qui nec diuitias
 amat, nec ab egestate abhorret. Postulas
 ut tibi talem monachum ostendam? Ipse
 falsus es vtrò adhuc esse in monasterijs
 viros bonos: Et nemo peiora de alijs suspi-
 catur, sicut verē Nazian. scribit, nisi qui
 ipse bonus non est. Habēt aliqua monaste-
 ria multas diuitias, verum est: sed horū ali-
 quot in egenos satis fuerūt benigna: quòd
 si vel retinuerūt exponēda, vel exposuerūt
 retinēda, quæratum medium, ut bona illa
 posthac dispensētur in Ecclesiæ cōmodū.
 Serua ac retine tuos Principes, Duces, Co-
 mites, Nobiles (qui aliās inuiti nobis in-
 uitis obtruduntur) in aulis tuis: & fac mo-
 nasteria studiosis pateant, & bonum gra-
 dum ad pietatis fastigium posueris. Nam
 quod alibi Thesauros illos Ecclesiæ dila-
 pidant, & nescio in quos vsus conuertunt,
 Euange-

Euange-

ARTICVLVS XXV.

Euangelium nõ est. Qui minus mali sunt
 ex monasterijs hospitalia faciunt, qualia
 qualia, quã tamen ipsi sua & veterum hospi-
 talia neglexerunt perpetuò. Sed hæc a-
 lias cõmodius deplorãda veniẽt. Iã venio
 ad hoc q̃ Apolog. Professores obedientie
 arguit inobediẽtiẽ. Nõ possum⁹ negare qn
 monasteria multo habeant cessatores, res-
 põsatores, & contumacissimos sancte o-
 bedientie contẽptores: at horum nume-
 rum auxit dogma à vestris mundo huic
 inauspicatissimè illatum. Verum de hac
 obedientia, quam monachi monachis de-
 bent non loquuntur, scio: sed quod gladio
 magistrat⁹ videntur monachi nullam ex-
 hibere obedientiam. Quod si hoc volunt,
 volũt aũt haud dubiè, hæc nostri defensionem
 benignis auribus suscipiant quaesum-
 mus. Si Imperatoria Maiestas gladium à
 Deo accepit, & qui Potestati resistit, Dei
 ordinationi resistit: monachi verò ex libe-
 ralissima Imperatorum benignitate liber-
 tate donati sunt: qua ratione Aduersarij
 sub iugum mittere volunt eos quos Dei
 ordinatio liberos fecit. Ab eo enim li-
 beri facti sunt, quem Dei ordinatio Im-
 peratorem esse voluit. Quæ Bucerus
 alibi

ARTICVLVS XXV.

alibi contra hæc effutit, apud cordatiores
locū non habent nisi fortè sic iudicare ve-
lit Buce. vt Priuilegia Ciuitatibus dona-
ta rata sint ppetuo ac firma: quæ aut clero
data sunt, nihil nisi meræ bullæ sint. Quæ-
stio hæc non Monachos carpit qui donata
fruuntur libertate, sed illū cuius pia indul-
gētia liberi facti sunt. Tertiū quod castita-
tē adtinet in superioribus expensum est.
Quod de Scholasticis occinunt, nobis scū
faciunt. Optamus antiquatas in monaste-
rijs Scholas restaurari, Scholas aut pietatis,
nō hæreticæ prauitatis: vbi pietas vera di-
scatur, nō vbi docetur quomodo illa fundi-
tus deleatur. De cātu & vestitu & alijs cę-
remonijs nihil hætenus diximus. Ex phi-
lone Eusebius multa præclara de veteri
Monachismo cōgerit, Ecclesiasticę Histo.
lib. 2. ca. 17. Habit⁹ porro Monachorū me-
minit D. August. in de ope Monacho. ca.
28. & 31. ibidēq; inuehitur in eos qui comā
nutriūt. Et ca. 30, docet Monasteria sanio-
ri fuisse doctrina fundata. Meminit idē Au-
gustinus vestitus Monialiū contra Faustū
lib. 6. cap. 9. Et q; totū Institutū Monacho-
rū & Monacharū adtinet, locus dignus est
apud eūdē lib. 1. cōn. manicheos de morib⁹
Eccle-

ARTICVLVS XXV.

Ecclesiæ cap. 31. & sequētibus: est enim i-
bidem videre quid monachos deceat, &
quid minus. Poteris super hac relegere,
si lubet, & D. Hiero. ad Sabinianum. quid
quòd ipse idem Augus. suo tempore à qui-
busdam malefanis hominibus traductus
est monachismi nomine: quod quia con-
fictum videri possit, non grauabor ipsius
verba adscribere. Locus est cōt. literas Pe-
tiliani lib. 3. cap. 40. Petilianus pergit ore
maledico in vituperationē monasteriorū
& monachorum, arguens etiam me quòd
hoc genus vitæ fuerit à me institutū. Ha-
ctenus Augustinus, quē volumus huius fa-
bulæ, vt ita dicam, Catastropham absol-
uere. Nihil enim hic à nobis dici potest,
quod nō ab alijs Catholicis dictum fuerit,
& copiosius & doctius. Ecclesiæ potius q̄
monachorum patronum egimus, errata
agnoscim⁹, nullius impietatis patrocina-
mur, morbum non occultam⁹, & tandem
catholicum antydotum expecta-
mus. Et hæc tādē habemus
dicere de votis mona-
sticis totoq; mona-
chorum insti-
tuto.

DE PO.